

Sygn. akt VII U 435/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2018 roku

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Stachurska

Protokolant: Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2018 roku w Warszawie

sprawy J. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o odpowiedzialność członka zarządu za zobowiązania fundacji z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych

z udziałem „Fundacji (...) w likwidacji w W.

na skutek odwołania J. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 12 grudnia 2016 roku, nr (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że J. Z. w związku z pełnieniem funkcji prezesa zarządu nie ponosi odpowiedzialności za zobowiązania „Fundacji (...) w W. (obecnie „Fundacji (...) w likwidacji w W.) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za czerwiec – lipiec 2011r., za wrzesień 2011r. oraz za marzec, kwiecień i maj 2012r. w łącznej kwocie 45.128,52 zł (czterdzieści pięć tysięcy sto dwadzieścia osiem złotych pięćdziesiąt dwa grosze);
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. na rzecz J. Z. kwotę 3.600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

W dniu 22 marca 2017r. J. Z. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 12 grudnia 2016r., nr (...),

w której dokonano przeniesienia na J. Z. odpowiedzialności za zadłużenie Fundacji (...) w W. z tytułu nieopłaconych składek

na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Odwołujący zaskarżył powyższą decyzję w całości i wniósł o jej uchylenie. Uzasadniając swe stanowisko wskazał, że ma 65 lat i utrzymuje się z renty i zasiłku rehabilitacyjnego. Od 5 grudnia 2005r. ma stwierdzoną niepełnosprawność stopnia znacznego. Choruje od młodości, także na chorobę H., alergię i stawy. Na początku

kwietnia 2012 roku zrezygnował z funkcji prezesa Fundacji z uwagi na planowany pobyt w szpitalu oraz fakt, że wygasła jego kadencja. W kolejnych miesiącach na przełomie 2012 i 2013 roku również był hospitalizowany i w dalszym ciągu przebywał na zwolnieniach lekarskich. Odnosząc się do należności za okres od marca do maja 2012 roku wskazał, że powstały z winy PFRON-u, po jego rezygnacji z funkcji prezesa i w trakcie trwania jego zwolnienia lekarskiego, a on sam, mimo choroby uczynił wszystko co można, aby ograniczyć straty. W ocenie odwołującego, do 12 kwietnia 2012r. nie istniały żadne przesłanki wskazujące, że Fundacja będzie musiała być zlikwidowana i że nie będzie mogła funkcjonować. Zaznaczył, że Fundacja posiada wielki majątek intelektualny, a nie materialny. Dysponuje niewielkim budżetem i funkcjonuje z miesiąca na miesiąc, bo działa w oparciu o refundacje środków pieniężnych z PFRON, wsparcie wolontariuszy, darmowy czynsz i użyczone wyposażenie. W dniu 18 kwietnia 2012r. Fundacja dowiedziała się, że PFRON „zawiesza” refundację za uiszczone składki na ubezpieczenia za miesiąc marzec 2012 roku, zaś bez refinansowania PFRON nie starczyło na zapłatę zobowiązań (odwołanie z dnia 14 stycznia 2017r., k. 2-3 a.s.).

W dniu 31 marca 2017r. J. Z. złożył również wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania. Wskazał we wniosku, że odwołanie od skarżonej decyzji sporządził już w dniu 14 stycznia 2017r., jednakże ze względu na fakt, że cierpi na chorobę dwubiegunową oraz trwające od wielu lat fobie związane z koniecznością załatwienia spraw w urzędach i na poczcie, nie był w stanie samodzielnie dostarczyć pisma do urzędu pocztowego i poprosił o pomoc koleżankę, również osobę niepełnosprawną, z którą wzajemnie się wspierają. Po otrzymaniu pisma z ZUS w dniu 13 marca 2017r. okazało się, że koleżanka odwołującego wrzuciła do skrzynki list zawierający odwołanie dopiero około marca 2017 roku (wniosek o przywrócenie terminu z dnia 24 marca 2017r., k. 6 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o odrzucenie odwołania, a w przypadku jego przyjęcia przez Sąd do merytorycznego rozpoznania, o jego oddalenie oraz o zasądzenie od odwołującego na rzecz organu rentowego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając stanowisko organu rentowego, działający w jego imieniu pełnomocnik wskazał, że odwołanie J. Z. powinno zostać odrzucone, gdyż zostało wniesione po upływie terminu, bez dostatecznego wykazania przez odwołującego, że nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych. Odnosząc się z kolei do kwestii uzasadniających oddalenie odwołania pełnomocnik ZUS wyjaśnił, że w wydanej decyzji stwierdzono, że J. Z. w związku z pełnieniem funkcji prezesa zarządu Fundacji (...)w W. ponosi odpowiedzialność za zaległości Fundacji powstałe z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Odwołujący, składając odwołanie od tej decyzji, nie wykazał okoliczności egzoneracyjnych, pozwalających zwolnić się z odpowiedzialności za zobowiązania Fundacji, określonych w art. 116 § 1 i art. 116 § 1a Ordynacji podatkowej. J. Z. pełnił funkcję prezesa zarządu Fundacji w trakcie kiedy upływał termin płatności zobowiązań z tytułu nieopłaconych składek, wymienionych w sentencji przedmiotowej decyzji, co nie zostało zakwestionowane.

W ocenie pełnomocnika ZUS, na rozstrzygnięcie w przedmiotowej sprawie nie mają wpływu przywołane przez odwołującego okoliczności, takie jak jego rezygnacja z funkcji prezesa na początku kwietnia 2012r., gdyż decyzja dotyczy należności składkowych z okresu wcześniejszego, jak również pełnienie ww. funkcji nieodpłatnie i udzielanie Fundacji pożyczek czy brak prowadzenia przez Fundację działalności gospodarczej. Ponadto, zdaniem pełnomocnika, organ rentowy wykazał, że egzekucja z majątku Fundacji okazała się bezskuteczna, co potwierdza brak jakiegokolwiek odpowiedzi likwidatora Fundacji na zgłoszenie wierzytelności przez ZUS w postępowaniu likwidacyjnym oraz na dalsze pisma, przy jednoczesnym braku przekazania jakiegokolwiek wpłaty na pokrycie zadłużenia składkowego. Poza tym pełnomocnik organu rentowego zwrócił uwagę na bezskuteczność egzekucji własnej ZUS wobec Fundacji oraz na postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego W. w przedmiocie umorzenia postępowania egzekucyjnego skierowanego do majątku Fundacji. W tych okolicznościach przeniesienie na J. Z. odpowiedzialności za należności Fundacji z tytułu nieopłaconych składek było zasadne (odpowiedź na odwołanie z dnia 7 kwietnia 2017r., k. 11-17 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Fundacja (...) z siedzibą w W. (dalej również jako „Fundacja”), obecnie z siedzibą w W., została zarejestrowana w KRS w dniu 19 maja 2005r. Fundatorem Fundacji jest (...) z siedzibą w W., która zgodnie ze statutem Fundacji zatwierdza i dokonuje zmian w jej zarządzie. Organem nadzoru jest Rada Fundatorów, w skład której wchodziły A. B. i L. L.. Prezesem zarządu Fundacji w latach 2011-2012 był odwołujący J. Z., który pełnił swą funkcję nieodpłatnie (odpis z KRS, k. 77-81 a.s., zeznania J. Z., k. 189-194 a.s., pismo z (...), k. 210 a.s.).

Fundacja (...) prowadziła działalność na rzecz osób niepełnosprawnych. Głównym przedmiotem podejmowanych przez Fundację działań było propagowanie udziału osób niepełnosprawnych w społeczeństwie poprzez ich zatrudnianie. W latach 2011-2012 Fundacja zatrudniała jako pracowników około 20-30 osób niepełnosprawnych. Organizowała w tym czasie wydarzenia kulturalne dla zewnętrznych odbiorców, takie jak festiwale, kursy, szkolenia, wyjazdy zagraniczne. W ramach działalności realizowano także projekty takie jak: (...) i (...), a także uczestnictwo w koprodukcji filmu oraz gry komputerowej stworzonej na jego podstawie. Ponadto Fundacja współpracowała z innymi podmiotami w ramach Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, której była członkiem (odpis z KRS, k. 77-81 a.s., zeznania J. Z., k. 189-194 a.s.).

Główne wydatki Fundacji były związane z kosztami przeznaczonymi na zatrudnienie pracowników. Środki na ich pokrycie Fundacja pozyskiwała przede wszystkim z bieżących dotacji w ramach miesięcznego dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON). PFRON refundował 90% kosztów związanych z zatrudnieniem pracowników w Fundacji, które m.in. były przeznaczane na pokrycie składek przekazywanych do ZUS. Wnioski o refundację były składane pierwszego dnia miesiąca za miesiąc poprzedni. Pozostałe środki na pokrycie wydatków Fundacji pochodziły ze składek członkowskich, uiszczanych przez wszystkich pracowników Fundacji w kwocie od 100 zł do 300 zł miesięcznie, a także z dotacji pochodzących od osób prywatnych i instytucji. Zdarzało się, że refundacja PFRON były przekazywane Fundacji z opóźnieniem. Wówczas J. Z. i inne osoby zaangażowane w działalność Fundacji pokrywali należności związane z jej funkcjonowaniem z własnych pieniędzy. Otrzymywali zwrot wpłaconych pieniędzy po uzyskaniu przez Fundację środków z refundacji (historia rachunku, k. 165 a.s., wnioski o dofinansowanie, k. 173-174 a.s., zeznania J. Z., k. 189-194 a.s.).

W dniu 14 listopada 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Biuro Terenowe w W. wystawił Fundacji zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek według stanu na dzień wydania zaświadczenia (zaświadczenie z 14 listopada 2011r., k. 175 a.s.).

Na przełomie 2011 i 2012 roku obroty Fundacji były następujące:

- grudzień 2011r. – 54.256,11 zł przy rozchodach w wysokości 41.808,34 zł, pozostałe środki: 11.447,77 zł,
- styczeń 2012r. – 61.542,52 zł przy rozchodach w wysokości 57.178,09 zł, pozostałe środki: 4.354,43 zł,
- luty 2012r. – 38.754,43 zł przy rozchodach w wysokości 38.106,52 zł, pozostałe środki: 647,91 zł,
- marzec 2012r. – 50.347,91 zł przy rozchodach w wysokości 45.921,94 zł, pozostałe środki: 4.425,97 zł.

(raporty kasowe z okresu grudzień 2011r. - marzec 2011r., k. 160-163 a.s.).

Odwołujący J. Z. posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w stopniu znacznym, datowane od 5 grudnia 2005r., na stałe, z symbolem 05-R, 07-S, 02-P. Odwołujący choruje na szereg schorzeń m.in. zaburzenia afektywne dwubiegunowe, chorobę H. oraz schorzenia ortopedyczne stawów i kręgosłupa. Jest pacjentem Poradni (...) (orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, k. 144 a.s., dokumentacja medyczna odwołującego, k. 44-45 a.s., k. 64 a.s., k. 66-71 a.s., zeznania J. Z., k. 98 a.s.).

W dniu 30 marca 2012r. J. Z. wystosował pismo do Fundatora „(...)” oraz do zarządu Fundacji (...), w którym wskazał, że z powodu trwającego od wielu miesięcy bardzo złego stanu zdrowia fizycznego

i psychicznego oraz planowanej operacji rezygnuje z funkcji prezesa Fundacji. Rezygnacja odwołującego została przyjęta przez Fundatora Fundacji w dniu 2 kwietnia 2012r. (rezygnacja k. 72 a.s., pismo z (...), k. 210 a.s.).

W dniu 29 marca 2012r. Fundacja sporządziła wniosek do PFRON o wypłatę miesięcznego dofinansowania do wynagrodzenia pracowników niepełnosprawnych w liczbie 24 osób za miesiąc marzec 2012r. w kwocie 42.117,55 zł. Wniosek został sporządzony i wysłany przez pracowników administracji. Odwołujący go nie wysłał, gdyż w tym czasie przebywał w szpitalu ze względu na planowaną operację. PFRON nie uwzględnił powyższego wniosku i wstrzymał refundację dla Fundacji za marzec 2012 roku, o czym J. Z. dowiedział się telefonicznie od pracownika ww. instytucji w dniu 12 kwietnia 2012 roku. Jako przyczynę wskazano zaległości na Fundusz w wysokości około 1.000 zł (wniosek o dofinansowanie za marzec 2012r., k. 173 a.s., zeznania J. Z., k. 189-194 a.s.).

W dniu 18 kwietnia 2012r. J. Z. wraz z Radą Fundatorów zdecydowali o postawieniu Fundacji w stan likwidacji. Podjęta została więc uchwała (...), z której wynika, że decyzja o likwidacji spowodowana była zajęciem dokumentów, finansów i kart bankowych oraz zawieszeniem refundacji za marzec przez PFRON, co uniemożliwia jej funkcjonowanie. Odwołujący otrzymał tę uchwałę do podpisu, kiedy był chory i leżał w łóżku. Następnie w dniu 20 kwietnia 2012r. Zarząd Fundacji (...) reprezentowany jednoosobowo przez prezesa zarządu J. R. – Fundatora Fundacji(...) w W., wydał uchwałę odwołującą J. Z. z funkcji prezesa zarządu Fundacji (...) (uchwała o postawieniu Fundacji w stan likwidacji, k. 180 a.s., uchwała o odwołaniu prezesa zarządu Fundacji, k. 177 a.s., zeznania J. Z., k. 189-194 a.s.).

Wniosek o ogłoszenie likwidacji Fundacji(...)został złożony w Sądzie Rejonowym w Olsztynie w dniu 6 maja 2012r. Likwidatorem Fundacji został J. J. (wniosek o ogłoszenie likwidacji, k. 178-179 a.s., odpis z KRS, k. 77-81 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził na koncie Fundacji (...) w W. zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca do maja 2012 roku, w wyniku czego skierował do Fundacji upomnienia. Wobec braku spłaty zadłużenia przez Fundację organ rentowy prowadził przeciwko niej postępowanie egzekucyjne za pośrednictwem Dyrektora ZUS Oddział w O. w celu ściągnięcia należności z tytułu składek. Po stwierdzeniu bezskuteczności postępowania egzekucyjnego przez Dyrektora ZUS w dniu 13 marca 2013r. tytuły egzekucyjne zostały przekazane do realizacji przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W. w W.. Postanowieniem z dnia 19 września 2016r. Naczelnik Urzędu Skarbowego W. umorzył prowadzone przeciwko Fundacji postępowanie egzekucyjne z uwagi na nieskuteczność podjętych czynności (postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego z 19 września 2016r., tytuły wykonawcze, dokumentacja z postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez ZUS – nieoznaczone karty a.r.).

Pismem z dnia 13 września 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. zawiadomił J. Z. oraz A. O. i A. P.

o wszczęciu postępowania wyjaśniającego w sprawie odpowiedzialności członków zarządu Fundacji (...) w W. za zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Po przeprowadzeniu postępowania ZUS Oddział w O. wydał w dniu 8 grudnia 2016r. decyzje nr (...) i nr (...),

którymi umorzył postępowanie w sprawie przeniesienia na A. O. i A. P. odpowiedzialności za zobowiązania Fundacji. Następnie ZUS Oddział w O. wydał w dniu 12 grudnia 2016r. decyzję nr (...), w której stwierdził, że J. Z., w związku z pełnieniem funkcji prezesa zarządu Fundacji (...) w W. ponosi odpowiedzialność za jej zobowiązania z tytułu nieopłaconych składek za okres od czerwca do lipca 2011r., za wrzesień 2011r. oraz od marca do maja 2012r. w łącznej kwocie 45.128,52 zł, w tym:

1) na ubezpieczenia społeczne za okres od czerwca do lipca 2011r., za wrzesień 2011r. oraz od marca do maja 2012r. w łącznej kwocie 31.940,58 zł, w tym należność główna 21.955,58 zł i odsetki naliczone na 5 grudnia 2016r. w kwocie 9.985,00 zł;

2) na ubezpieczenie zdrowotne za okres lipiec 2011r., wrzesień 2011r. oraz od marca do maja 2012r. w łącznej kwocie 11.114,12 zł, w tym należność główna 7.579,12 zł i odsetki za zwłokę naliczone na dzień 5 grudnia 2016r. w kwocie 3.535,00 zł;

3) na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od marca do maja 2012r. w łącznej kwocie 2.073,82 zł, w tym należność główna 1.428,82 zł o odsetki za zwłokę naliczone na dzień 5 grudnia 2016r. w kwocie 645,00 zł.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na wyniki postępowania wyjaśniającego wskazując, że w okresie powstania zadłużenia J. Z. był prezesem zarządu Fundacji, a postępowanie egzekucyjne prowadzone za pośrednictwem Naczelnika Urzędu Skarbowego W.nie doprowadziło do zaspokojenia należności wobec Zakładu i zostało umorzone. W jego toku nie ustalono składników majątkowych, które pozwoliłyby na skuteczną egzekucję z mienia Fundacji. Ponadto organ rentowy wskazał, że przesłane przez odwołującego wyjaśnienia w żaden sposób nie spowodowały zwolnienia go z odpowiedzialności za powstałe zadłużenie (zawiadomienie o wszczęciu postępowania, k. 34 a.r., decyzje ZUS z 8 grudnia 2016r., nr (...) k. 66 a.r. i nr (...), k. 69 a.r., decyzja ZUS z 12 grudnia 2016r., k. 75-78 a.r.).

J. Z. otrzymał decyzję ZUS w dniu 28 grudnia 2016r. i 14 stycznia 2017r. sporządził odwołanie. W tym czasie czuł się jednak źle, gdyż zdiagnozowana u niego choroba dwubiegunowa przybrała na sile. Mimo zatrudnienia nie świadczył pracy. Od 2 stycznia 2017r. do 14 marca 2017r. przebywał na urlopie wypoczynkowym, który był spowodowany problemami zdrowotnymi (wnioski o urlop, k. 115 – 117 a.s., rozliczenie czasu i wykonania pracy, k.118 – 123 a.s.). Zwrócił się więc do swojej znajomej J. D. o wysłanie odwołania od decyzji ZUS za pośrednictwem poczty. J. D. również jest osobą niepełnosprawną, cierpi na zaniki pamięci i w związku z tym zapomniała wysłać przesyłkę z odwołaniem J. Z. niezwłocznie po jej otrzymaniu. Nadała ją na pocztę dopiero w dniu 17 marca 2017 roku. Odwołanie wpłynęło do Kancelarii ZUS Inspektorat w G. w dniu 22 marca 2017r., skąd zostało przekazane do Sądu Okręgowego (koperta zawierająca odwołanie, k. 5 a.s., potwierdzenie odbioru decyzji, k. 79 a.r., zaświadczenie lekarskie, k. 44 a.s., zeznania świadka J. D., k. 99 a.s.).

W toku postępowania sądowego ZUS Oddział w O. dokonał ponownej analizy poprawności rozliczenia konta płatnika i ustalił, że na dzień 22 lutego 2018r. za rok 2011 na koncie płatnika składek Fundacji (...) brak jest zobowiązań wynikających z nieuregulowanych składek (informacja organu rentowego z 1 marca 2018r., k. 196-199 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dowodów z dokumentów, które były wiarygodne. Korespondowały one z zeznaniami J. Z., a ponadto to, co z nich wynika, było spójne.

Ustaień faktycznych Sąd dokonał również w oparciu o zeznania odwołującego oraz świadka J. D.. Zeznaniami J. Z. Sąd dał wiarę

w całości, w szczególności w zakresie, w jakim przedstawił okoliczności związane z przedmiotem działalności Fundacji, jej organizacją, finansowaniem i rozliczeniami z PFRON oraz ZUS. Zeznania odwołującego znalazły potwierdzenie w przedłożonej do akt sprawy dokumentacji, w tym historii operacji na rachunkach bankowych, potwierdzeniach przelewu, raportach kasowych, wnioskach o dofinansowanie oraz odpisach z KRS, wobec czego zostało ocenione jako wiarygodne. Ponadto Sąd dał wiarę odwołującemu w tej części, w jakiej wskazywał na okoliczności związane z jego stanem zdrowia, gdyż jego twierdzenia znalazły odzwierciedlenie w przedłożonej do akt sprawy dokumentacji medycznej.

Jako wiarygodne Sąd ocenił również zeznania J. D.. W części opisującej schorzenia odwołującego i jego utrudnione funkcjonowanie w związku z tym, jak również opisującej przyczyny opóźnienia w wysłaniu odwołania od decyzji

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, były one zbieżne z zeznaniami odwołującego i zgromadzoną przez Sąd dokumentacją zawierającą informacje o stanie jego zdrowia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. Z. było zasadne.

W pierwszej kolejności koniecznym było rozważenie, czy wniesione przez J. Z. odwołanie powinno podlegać merytorycznemu rozpatrzeniu. W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wskazał na wniesienie odwołania z przekroczeniem ustawowego terminu i wniósł o jego odrzucenie. J. Z. natomiast, wraz z odwołaniem, złożył wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania, w którym wskazał okoliczności usprawiedliwiające jego złożenie z opóźnieniem.

Zgodnie art. 477⁹ § 1 k.p.c. odwołania od decyzji organów rentowych wnosi się na piśmie do organu lub zespołu, który wydał decyzję lub orzeczenie, lub do protokołu sporządzonego przez ten organ lub zespół, w terminie miesiąca od dnia doręczenia decyzji lub orzeczenia. W rozpatrywanej sprawie decyzja ZUS z dnia 12 grudnia 2016r. została doręczona J. Z. w dniu 28 grudnia 2016r. Oznacza to, że ustawowy termin do wniesienia odwołania upłynął w dniu 28 stycznia 2017r. Tymczasem odwołanie, zgodnie z datą stempla pocztowego na kopercie, w której zostało przesłane (k. 5 a.s.), zostało nadane w placówce pocztowej w dniu 17 marca 2017r., a więc z przekroczeniem terminu określonego w art. 477⁹ § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 477⁹ § 3 k.p.c. sąd odrzuci odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się. Zacytowany przepis przewiduje, że w odrębnym postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w odniesieniu do odwołania wszczynającego postępowanie sądowe, nie są stosowane ogólne reguły postępowania o przywrócenie terminu, przewidziane w art. 168 i następnych k.p.c. Stosując art. 477⁹ § 3 k.p.c. Sąd, do którego wpływa odwołanie od decyzji organu rentowego, z urzędu dokonuje nie tylko sprawdzenia zachowania przez stronę terminu do wniesienia odwołania, ale także - w przypadku stwierdzenia opóźnienia - ocenia jego rozmiar oraz przyczyny. Sąd ma przy tym dyskrecyjną możliwość potraktowania spóźnionego odwołania tak, jakby zostało wniesione w terminie, przy czym może tego dokonać pod warunkiem uznania, że przekroczenie terminu nie jest nadmierne oraz że nastąpiło z przyczyn niezależnych od skarżącego. W orzecznictwie za przyczyny naruszenia terminu niezależne od osoby odwołującej się, uznaje się dla przykładu chorobę, pobyt za granicą, tymczasowe aresztowanie, nieznaną prawo, nieporadność, czy też wprowadzenie w błąd przez organ rentowy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 2015r., I UK 347/14; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2016r., III AUa 1404/16; wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 23 września 2014r., III AUa 531/14).

Mając na względzie powyższe Sąd w rozważanym przypadku nie znalazł podstaw do odrzucenia odwołania zgodnie z żądaniem organu rentowego. Z jednej strony przekroczenie terminu nie było nadmierne, opóźnienie wynosiło bowiem nieco ponad półtora miesiąca. Z drugiej strony, przekroczenie terminu było wywołane okolicznościami niezależnymi od J. Z., który w wymaganym przepisami czasie podjął działania zmierzające do terminowego zaskarżenia decyzji ZUS. Wprawdzie odwołania nie wysłał osobiście w ciągu miesiąca od daty otrzymania decyzji, ale jak wynika z dokonanych przez Sąd ustaleń, jest osobą niepełnosprawną i na początku 2017 roku wystąpiło u niego zaostrzenie choroby dwubiegunowej. To, zdaniem Sądu, mogło skutecznie wpływać na wykonywanie przez niego nawet najprostszych czynności, w tym również związanych z wysyłką korespondencji. Z tego względu odwołujący, dbając o swoje interesy, sporządził odwołanie, ale ponieważ nie mógł samodzielnie go wysłać, przekazał przesyłkę z odwołaniem koleżance J. D.. Koleżanka, która również jest niepełnosprawna, zapomniała jednak w stosownym terminie dokonać tej czynności, o którą poprosił ją J. Z. i przesyłkę nadała z opóźnieniem.

Uwzględniając przedstawione ustalenia Sąd ocenił, że okoliczność, że J. D. zapomniała nadać przesyłkę zawierającą odwołanie w czasie zapewniającym złożenie odwołania w terminie, nie stanowi okoliczności, za którą J. Z. odpowiada. Istotne jest, że odwołujący, mimo choroby, podjął czynności, które miały zapewnić terminowe odwołanie się od decyzji

ZUS. Z uwagi na swoje zaburzenia w tamtym czasie nie był jednak w stanie przypilnować, by osoba, którą się posłużył, wykonała to o co poprosił w czasie właściwym. Skutkiem tego nastąpiło przekroczenie terminu. Jest ono jednak usprawiedliwione opisanymi okolicznościami i niezależne od J. Z.. Z tego względu Sąd stwierdził brak podstaw do odrzucenia odwołania i rozpoznał je merytorycznie.

Organ rentowy w decyzji z dnia 12 grudnia 2016r. stwierdził, że odwołujący J. Z. w związku z pełnieniem funkcji prezesa zarządu Fundacji ponosi odpowiedzialność za jej zobowiązania składkowe za okres od czerwca do lipca 2011r., za wrzesień 2011 roku oraz za okres od marca do maja 2012 roku w łącznej kwocie 45.128,52 zł. Podstawę przeniesienia odpowiedzialności we wskazanym zakresie stanowił art. 107 § 2 oraz 116 § 2 Ordynacji podatkowej.

Przy rozpatrywaniu zasad przenoszenia na osoby trzecie odpowiedzialności z tytułu zaległych składek w pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na art. 31 ustawy z dnia

13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1778), dalej jako ustawa systemowa, który stanowi, że do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio przepisy ustawy – Ordynacja podatkowa, między innymi art. 107 § 1, art. 108 § 1 i 6 oraz art. 116. Z kolei stosownie do art. 32 ustawy systemowej, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Zgodnie z treścią art. 107 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Ordynacja Podatkowa (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 800) w przypadkach i w zakresie przewidzianym

w rozdziale o odpowiedzialności podatkowej osób trzecich, za zaległości podatkowe podatnika odpowiadają całym swoim majątkiem solidarnie z podatnikiem również osoby trzecie. Przy czym, jeżeli dalsze przepisy nie stanowią inaczej, osoby trzecie odpowiadają również za odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych oraz koszty postępowania egzekucyjnego. Natomiast zgodnie z art. 116 § 1 pkt 1 i 2 o.p. za zaległości podatkowe spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji, spółki akcyjnej lub spółki akcyjnej w organizacji odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie jej zarządu, jeżeli egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna, a członek zarządu:

1) nie wykazał, że:

a) we właściwym czasie zgłoszono wniosek o ogłoszenie upadłości lub w tym czasie zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne w rozumieniu ustawy z dnia

15 maja 2015r. - Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2016r. poz. 1574) albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ww. ustawie, albo

b) niezgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości nastąpiło bez jego winy;

2) nie wskazuje mienia spółki, z którego egzekucja umożliwi zaspokojenie zaległości podatkowych spółki w znacznej części.

Co również istotne, odpowiedzialność członków zarządu obejmuje zaległości z tytułu zobowiązań składkowych, które powstały w czasie pełnienia przez nich obowiązków członka zarządu.

Powyższy przepis, na podstawie art. 116a Ordynacji podatkowej, znajduje zastosowanie w przypadku fundacji. Został on wprowadzony ustawą z dnia 12 września 2002r. o zmianie ustawy - Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 169, poz. 1387) i stanowi, że za zaległości podatkowe innych osób prawnych niż wymienione w art. 116 odpowiadają solidarnie całym swoim majątkiem członkowie organów zarządzających tymi osobami. Przepisy art. 116 stosuje się odpowiednio. W uzasadnieniu projektu ustawy zmieniającej (Sejm RP

IV kadencji, druk nr 414) podniesiono, że członkowie zarządu takich osób prawnych jak fundacje, stowarzyszenia, zrzeszenia, spółdzielnie winni ponosić odpowiedzialność na "zasadach identycznych" jak członkowie zarządów spółek handlowych. Zaznaczono, że "status członka zarządu fundacji jest podobny do statusu członka zarządu sp. z o.o. lub s.a" (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2012r., I UK 229/12). W cytowanym wyżej wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedniość stosowania art. 116 o.p. do członków zarządów stowarzyszeń (art. 116a o.p.) w zakresie odpowiedzialności za zaległości składkowe na podstawie art. 31 u.s.u.s. polegać może na takiej modyfikacji przesłanki egzoneracyjnej z art. 116 § 1 pkt 1 lit. b, która pozwala na wykazanie braku winy w niewszczęciu postępowania likwidacyjnego stowarzyszenia nieprowadzącego działalności gospodarczej. Orzeczenie to dotyczy wprawdzie stowarzyszenia, które stanowi odmienny od fundacji byt prawny, jednakże w ocenie Sądu wyrażony w nim pogląd co do możliwości modyfikacji przesłanki egzoneracyjnej znajduje zastosowanie również w przypadku fundacji nieprowadzącej działalności gospodarczej. Zdolność upadłościowa została bowiem powiązana ze spełnieniem kryteriów uznania danego podmiotu za przedsiębiorcę zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003r. Prawo upadłościowe (t.j. Dz. U. z 2017r. poz. 2344).

Przepisy, o których mowa, które zastosował w sprawie organ rentowy, wskazują przesłanki pozytywne odpowiedzialności i przesłanki negatywne. Pozytywną przesłanką odpowiedzialności członka zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (oraz innych podmiotów w myśl art. 116a § 1 o.p.), w tym fundacji, o którą w sprawie chodzi, jest wykazanie przez organ rentowy, który obciąża obowiązek dowodzenia, że powstały zaległości składkowe w okresie, w którym członek zarządu pełnił funkcję w zarządzie, a po drugie, że egzekucja z majątku spółki okazała się w całości lub w części bezskuteczna. Z kolei przesłanki negatywne, egzonerujące odpowiedzialność członka zarządu w aspekcie dowodowym, o których była mowa, jeśli chodzi o ich wykazanie, obciążają członka zarządu kwestionującego swoją odpowiedzialność (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 4 marca 2016r., III AUa 1681/15).

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy, Sąd miał na względzie, że niesporne między stronami było, że J. Z. był prezesem Fundacji (...), jak również, że na koncie Fundacji powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek. Za bezsporną należało również uznać okoliczność bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko Fundacji, której odwołujący nie kwestionował. Z akt organu rentowego wynika, że postępowanie egzekucyjne w stosunku do Fundacji było prowadzone przez Dyrektora ZUS Oddział w O., a następnie przez Naczelnika Urzędu Skarbowego W. i oba zostały umorzone ze względu na nieskuteczność podjętych czynności egzekucyjnych.

Wątpliwości budziło natomiast to, do kiedy odwołujący sprawował funkcję prezesa zarządu Fundacji oraz za jaki okres faktycznie powstało zadłużenie. Fakt istnienia zadłużenia – jak wskazano wyżej, co do zasady bezsporny – nie był przez odwołującego kwestionowany, odwołujący złożył jednak zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek, wydane Fundacji i na tej podstawie poddawał w wątpliwość, jak w rzeczywistości powinna kształtować się kwota zadłużenia i okres, którego ono dotyczy. Poza tym wskazywał na uregulowanie należności z tytułu składek za rok 2011, co podnosił już na etapie postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez organ rentowy, przedstawiając pisemne stanowisko w sprawie (k. 54-55 a.r.). W toku prowadzonego postępowania Sąd ustalił, że ostatecznie składki za rok 2011 zostały przez Fundację opłacone, co znajduje potwierdzenie w przedłożonym do akt sprawy zaświadczeniu o niezaleganiu w opłacaniu składek wystawionym Fundacji przez Biuro Terenowe ZUS w W. w dniu 14 listopada 2011r. Ponadto, w odpowiedzi na zobowiązanie Sądu do ustosunkowania się do twierdzeń odwołującego w tym zakresie oraz do informacji wynikających ze wspomnianego wyżej zaświadczenia, pełnomocnik ZUS w piśmie procesowym z dnia 1 marca 2018r. wskazał, że po ponownej analizie poprawności rozliczenia konta Fundacji ustalono, że na dzień 22 lutego 2018r., za rok 2011, na koncie Fundacji brak jest zobowiązań wynikających z nieuregulowanych należności. W takiej sytuacji Sąd zważył, że okoliczność zadłużenia Fundacji w tym zakresie – dotycząca okresu od czerwca do lipca 2011 roku oraz września 2011r. – została ostatecznie wyjaśniona i w konsekwencji nie budziło wątpliwości, że skoro składki za ww. okresy zostały opłacone przez Fundację, to tym samym w oparciu o powołane przepisy, J. Z. nie może być zobowiązany do ich uiszczenia. Jego odpowiedzialność za zadłużenie Fundacji odnośnie ww. okresu nie mogła zatem mieć miejsca, co czyni zaskarżoną decyzję wadliwą w omawianej części.

W dalszym ciągu sporna pozostawała jednak kwestia odpowiedzialności odwołującego za zadłużenie Fundacji za okres od marca do maja 2012 roku. Choć zadłużenie dotyczące ww. miesięcy faktycznie występuje, Sąd doszedł do

przekonania, że na J. Z. – podobnie jak w przypadku roku 2011, tylko z innych przyczyn – nie można było skutecznie przenieść odpowiedzialności w trybie przepisów ustawy Ordynacja podatkowa.

Decydujące znaczenie w tej kwestii miało ustalenie, w którym momencie J. Z. przestał pełnić funkcję prezesa zarządu Fundacji. Odwołujący powoływał się na tę okoliczność w postępowaniu wyjaśniającym, lecz organ rentowy nie poczynił w tym zakresie żadnych ustaleń i przyjął w oparciu o informacje ujawnione w Krajowym Rejestrze Sądowym, że odwołujący był prezesem Fundacji przez cały okres, za który powstało zadłużenie. Jak wynika jednak z zebranego w sprawie materiału dowodowego okoliczność ta nie jest tak jednoznaczna, jak przyjął Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd rozważając powyższe sięgnął do ustawy z dnia 20 sierpnia 1997r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (t.j. Dz. U. z 2018r., poz. 986). Zgodnie z jej art. 17 domniemywa się, że dane wpisane do Rejestru są prawdziwe. Domniemanie przyjęte w powyższym przepisie jest domniemaniem prawnym wzruszalnym i polega na przyjęciu fikcji prawnej zgodności wpisanych do rejestru danych ze stanem rzeczywistym. Na podstawie tego przepisu ustawodawca przyjmuje, że co do zasady wszystkie dane ujęte w rejestrze są zgodne z prawdziwym stanem rzeczy. Cechę prawdziwości na gruncie komentowanego przepisu należy utożsamiać tylko ze zgodnością stanu ujawnionego w rejestrze z obiektywną rzeczywistością. Ustanowione w tym przepisie domniemanie uważa się za domniemanie prawne w rozumieniu art. 234 k.p.c., zatem wiąże sąd w postępowaniu cywilnym, z tym, że może ono być obalone (por. wyrok Sądu Najwyższego z 14 marca 2012r., II CSK 328/11). Stąd też wynika logiczny wniosek, że wpis oraz wykreślenie członka zarządu z rejestru przedsiębiorców ma charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny, a więc potwierdza jedynie istniejący stan faktyczny (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 25 maja 2006r., III APz 16/2006).

Z przedłożonych w sprawie dowodów wynika, że J. Z. już w dniu 30 marca 2012r. złożył oświadczenie o rezygnacji z funkcji prezesa Fundacji powołując się przy tym na niekorzystny stan zdrowia i planowaną operację. Powyższe oświadczenie zostało przedłożone Fundatorowi Fundacji – Fundacji (...) w W. – w dniu 2 kwietnia 2012r., zgodnie z widniejącą na nim adnotacją i pieczętką Fundatora.

W ocenie Sądu powyższe oświadczenie należy traktować jako skuteczne wyrażenie woli co do rezygnacji z funkcji, a tym samym moment zakończenia jej pełnienia przez odwołującego, przyjmując jako decydującą datę przedłożenia oświadczenia Fundatorowi Fundacji. Co prawda w aktach sprawy znajdują się również inne dokumenty, które mogą sugerować dalszą aktywność odwołującego jako prezesa zarządu Fundacji, jak choćby uchwała (...) z dnia 18 kwietnia 2012r. o postawieniu Fundacji w stan likwidacji, jednakże trzeba pamiętać, że odwołujący w dacie podjęcia tej uchwały, ale i wcześniej po rezygnacji z pełnionej funkcji, przebywał przez pewien okres w szpitalu i w rzeczywistości nie kierował Fundacją. Jedyną czynnością jakiej dokonał było nie tyle przygotowanie, ale formalne podpisanie uchwały, by możliwe było postawienie Fundacji w stan likwidacji. Ta czynność jednostkowa nie świadczy jednak o tym, że rezygnacja z dnia 30 kwietnia 2012r. była bezskuteczna, tym bardziej, że została przyjęta.

Późniejsze wydanie uchwały w dniu 20 kwietnia 2012r. w przedmiocie odwołania J. Z. z funkcji prezesa Fundacji stanowiło jedynie formalne potwierdzenie przez Fundatora Fundacji rezygnacji odwołującego z dotychczas pełnionej funkcji, o czym świadczy jej treść, w której wskazano, że odwołanie ma miejsce na wniosek odwołującego.

Wobec powyższego, zdaniem Sądu, tą datą, do której J. Z. pełnił funkcję prezesa zarządu jest 2 kwietnia 2012r. W tej dacie terminy płatności składek wymienionych w zaskarżonej decyzji, za miesiące marzec, kwiecień i maj 2012r. jeszcze nie nadeszły. Nie ma zatem podstaw, by uznać, że decyzja w części odnoszącej się do zaległości z ww. okresu jest prawidłowa. Jednak, zdaniem Sądu, nawet gdyby przyjąć, że J. Z. przestał pełnić funkcję prezesa zarządu Fundacji dopiero na skutek odwołania uchwałą z dnia 20 kwietnia 2012r., to i w tym przypadku zaistniały przesłanki negatywne powodujące niemożność przypisania mu odpowiedzialności za zobowiązania Fundacji z tytułu składek. Dochodząc do takiego wniosku Sąd miał na uwadze specyfikę działalności Fundacji, a przede wszystkim sposób jej finansowania. Obroty finansowe Fundacji były ściśle związane z przedmiotem jej działalności, tj. promocją zatrudnienia wśród osób niepełnosprawnych, zaś środki finansowe na tę działalność pochodziły w zdecydowanej większości z bieżących refundacji Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Fundacja uzyskiwała refundacje PFRON

po złożeniu wniosku o miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych i z tych środków rozliczała koszty związane z zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, w tym również składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Opierając się na zgromadzonych w sprawie dowodach z dokumentów Sąd zważył, że choć taki system finansowania działalności Fundacji był niepewny, mało stabilny, to dokumenty, takie jak raporty kasowe czy potwierdzenia przelewów, wskazują, że jej sytuacja ekonomiczna była względnie korzystna. W okresie grudzień 2011r. - kwiecień 2012r. Fundacja co miesiąc osiągała nawet nieznaczną nadwyżkę, ale co najistotniejsze środki finansowe, którymi dysponowała, były wystarczające do pokrycia bieżących zobowiązań, w tym również wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sytuacja uległa diametralnej zmianie w kwietniu 2012 roku, kiedy doszło do wstrzymania finansowania ze środków PFRON. Jeszcze pod koniec marca Fundacja złożyła wniosek o miesięczne dofinansowanie do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych za marzec 2012 roku, który został jednak rozpatrzony negatywnie, o czym powzięto informację 12 kwietnia 2012r. Wskazać przy tym należy, że zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 3 u.s.u.s., zgodnie ze stanem prawnym na 1 stycznia 2012r., Fundacja miała obowiązek opłacenia składek za dany miesiąc do 15 dnia następnego miesiąca, co w przypadku składki na marzec oznaczało upływ terminu na jej opłacenie w dniu 15 kwietnia 2012r. Fundacja tymczasem trzy dni przed tą datą otrzymała wiadomość o tym, że nie otrzyma środków na pokrycie zobowiązań, w tym składek. Okoliczność ta stanowiła przyczynę podjęcia decyzji o postawieniu Fundacji w stan likwidacji, co miało miejsce w dniu 18 kwietnia 2012r., a więc wkrótce po powzięciu wiadomości o braku możliwości realizowania zobowiązań finansowych przez Fundację i przed podjęciem uchwały o odwołaniu J. Z..

W tych okolicznościach w ocenie Sądu brak było podstaw do przeniesienia na odwołującego odpowiedzialności za zadłużenie Fundacji (...) z tytułu nieopłaconych składek. W zakresie składek za poszczególne miesiące w 2011 roku (okres czerwiec-lipiec oraz wrzesień) Fundacja dokonała ich rozliczenia. Z kolei w stosunku do zobowiązań składkowych za marzec 2012 roku odwołującemu przypisać odpowiedzialności nie można, gdyż zadłużenie powstało dopiero z upływem terminu na ich opłacenie, to jest w dniu 15 kwietnia 2012r., a więc około pół miesiąca po tym, jak odwołujący zrezygnował z funkcji prezesa Fundacji. Podobnie brak było podstaw do stwierdzenia odpowiedzialności odwołującego za zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek za miesiące kwiecień i maj 2012 roku, gdyż zadłużenie to powstało w momencie, gdy J. Z. nie był już prezesem zarządu Fundacji.

Wobec powyższych okoliczności Sąd na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 12 grudnia 2016r. w ten sposób, że stwierdził, iż odwołujący J. Z. nie ponosi odpowiedzialności za zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych Fundacji (...) w likwidacji za poszczególne okresy i miesiące wskazane w skarżonej decyzji.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. Zasądzona z tego tytułu kwota 3.600 zł została ustalona przy uwzględnieniu wartości przedmiotu sporu, którą stanowi łączna kwota zadłużenia wskazana w zaskarżonej decyzji oraz w oparciu o § 2 ust. 1 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015r., poz. 1800).

ZARZĄDZENIE

(...)